

Kommunstyrelsen

Verksamhetsberättelse för Jämställdhetsberedningen 2015

Ledamöter i jämställdhetsberedningen för 2015 har varit:

Lisa Friberg (S), ordförande
Monica Wikberg (M), vice ordförande
Pia Bernthling (C), avgick 10 november 2015
Maria Hopstadius (C), invald 10 november 2015
Maria Chergui (V)
Eva Johansson (MP)
Helen Wretling (L)
Ulla Hallin (KD)
Per Johnsson (SD)

Foto: Sermon Shabi

Tjänstestöd

Cecilia Boström, kommunstrateg på Kommunledningskontoret, sakkunnig.
Marianne Karlberg, kommunstrateg på Kommunledningskontoret, sakkunnig.
Karin Gagner, vikarierande kommunstrateg jämställdhet, sekreterare.

Inledning

Eskilstuna kommuns jämställdhetsberedning är sedan 2007 en permanent beredning under kommunstyrelsen. Beredningen är ett övergripande organ för samordning av jämställdhetsfrågor i Eskilstuna kommunkoncern.

Jämställdhetsberedningen har haft nio ordinarie och två extrainsatta sammanträden under året. Det första extrainsatta mötet gällde revideringen av handlingsplanen ”På spaning efter jämställdheten” som jämställdhetsberedningen är politisk referensgrupp till. Arbetet med revideringen inleddes under 2015 och det extrainsatta mötet var ett arbets- och idégenereringsmöte varifrån endast arbetsmaterial och inga officiella minnesanteckningar finns. Det andra extrainsatta mötet avsåg arbete med rapporten till kommunstyrelsen utifrån arbetet med årets tre fokusområden, se vidare nedan. Jämställdhetsberedningen genomförde också fem dialogmöten med nämnder/förvaltningar under 2015.

Jämställdhetsberedningens arbete 2015

Jämställdhetsberedningen har liksom tidigare år arbetat utifrån sitt reglemente (numera instruktion, se nedan) och handlingsplanen ”På spaning efter jämställdheten 2011-2015”. Formerna för beredningens arbete har utvecklats under året.

Liksom tidigare år har beredningen under 2015 haft i uppdrag att:

- Genomföra utåtriktade aktiviteter för att fira den internationella kvinnodagen 8 mars.
- Utse pristagare till Eskilstuna kommuns jämställdhetspris och hedersomnämning 2015.
- Vara en remissinstans till kommunstyrelsen.
- Följa utvecklingsarbetet som genomförts i Eskilstuna kommun efter avslutningen av Program för Hållbar Jämställdhet (SKL).

I början av året upprättade beredningen en ambitiös arbetsplan. I den fastslogs att beredningen från och med 2015 årligen ska arbeta med tre fokusområden, som särskilt ska följas av beredningen på ett djupare och kontinuerligt sätt under året. Arbetet ska i början av 2016 dokumenteras i en särskild rapport med iakttagelser, förslag och idéer till utvecklingsområden, vilken presenteras för kommunstyrelsen under våren 2016.

Särskilt prioriterade fokusområden för 2015 har varit:

1. Jämställd arbetsmarknad
2. Jämställdhet i förskola och skola
3. Mäns våld mot kvinnor, inklusive barn som bevittnat våld.

Formen för jämställdhetsberedningens dialogmöten förändrades under 2015 med de tre fokusområdena som utgångspunkt. I första hand har beredningen haft dialogmöten med nämnder/förvaltningar som har uppdrag med koppling

till fokusområdena. Särskilda frågor har utarbetats till varje förvaltning/bolag inför respektive dialogmöte.

Planen var att jämställdhetsberedningen redan under våren 2015 skulle hinna träffa samtliga fyra nämnder/förvaltningar som direkt har koppling till årets fokusområden (arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, barn och utbildningsnämnden, socialnämnden och Torshälla stads nämnd). Sedan skulle kortare dialogmöten genomföras med övriga nämnder under hösten 2015, samt en inspirations-/lärandedag om jämställdhet för samtliga förvaltningar/bolag genomföras i slutet av året. Detta har av praktiska skäl och tidsbrist inte till fullo kunnat genomföras. Dialogmöten med de fyra ovan nämnda nämnderna har genomförts under 2015. Utöver det har dialogmöten genomförts med förskoleutskottet och med näringslivsavdelningen.

Beredningens iakttagelser och förslag utifrån de genomförda dialogmötena finns att läsa i den särskilda rapporten till kommunstyrelsen om årets tre fokusområden. Nedan följer en redovisning av övriga genomförda aktiviteter utifrån jämställdhetsberedningens arbetsplan för 2015.

Internationella kvinnodagen den 8 mars

Jämställdhetsberedningen uppmärksammade den internationella kvinnodagen genom att i samverkan med Eskilstuna stadsmuseum erbjuda allmänheten en guidad busstur genom Eskilstuna söndagen den 8 mars: ”Jämställdhet på väg – busstur i spåren av Eskilstunas kvinnor och män”. Bussturen kördes vid två tidpunkter, kl. 12.00 och kl. 13.30 och avslutades med fika på stadsmuseet. 41 kvinnor och 23 män deltog i arrangemanget.

Den guidade bussturen blev uppskattad av deltagarna som ett roligt och innovativt sätt att lära sig om jämställdhet.

Under hösten erbjöds samtliga partier i kommunfullmäktige att partivis åka bussturen, som ett led i att utbilda nya och erfarna förtroendevalda i kommunens jämställdhetsarbete. Tre partier nappade på erbjudandet: socialdemokraterna, miljöpartiet och centerpartiet. Erbjudandet kvarstår under våren 2016 till övriga partier.

Under året har även andra sätt att använda bussturen diskuterats, till exempel inom SFI, arrangemang för nyinflyttade invånare och vid olika typer av besök till kommunen. Turistbyrån har manuset till guidningen och har genomfört bussturen vid ytterligare ett tillfälle under året, då anlitad av en extern organisation.

Jämställdhetspris och hedersomnämning 2015

Eskilstuna kommun har sedan 2007 årligen delat ut ett jämställdhetspris och hedersomnämning. Syftet med priset är att uppmärksamma en person, en organisation eller ett företag som bidragit till att på ett positivt sätt utveckla jämställdheten i Eskilstuna under det gångna året. Prissumman är 10 000 kr. Hedersomnämningen delas ut till en aktör, person eller enhet, inom kommunkoncernen som på ett föredömligt sätt arbetat för att öka jämställdheten inom Eskilstuna kommunkoncern. Jämställdhetsberedningen är jury för priset och hedersomnämningen.

Eskilstuna kommuns jämställdhetspris för 2015 tilldelades Eskilstuna United DFF.
Motiveringen löd: Med hårt arbete och målmedvetenhet har Eskilstuna United DFF på kort tid tagit sig till den absoluta toppen i en av världens bästa fotbollsligor – i ett Sverige som fortfarande premierar och ser herrfotbollen som norm. Styrelse och ledning arbetar med glöd, vilja och engagemang för att flickor och kvinnor ska växa och utvecklas som fotbollsspelare, oavsett vilken nivå de spelar på. De arbetar för jämställda villkor inom fotbollen och idrottsvärlden. Spelarna i Eskilstuna United DFF:s allsvenska lag är fantastiska förebilder för flickor och pojkar med fotbollsdrömmar. De medverkar ofta och med glädje i aktiviteter för klubbens yngre spelare och engagerar sig i lokalsamhället. Eskilstuna United DFF har med kraft satt Eskilstuna på fotbollskartan igen. Många flickor, pojkar, kvinnor och män gläds åt att se elitfotboll på ”vallen” igen. Eskilstuna United DFF visar att damfotbollen är en viktig del av Eskilstunas historia, nutid och framtid.

Eskilstuna kommuns hedersomnämning för 2015 tilldelades Lilla Stadsmuséet
Motiveringen löd: Eskilstuna stadsmuseum har byggt upp den genusmedvetna stadshistoriska utställningen Lilla stadsmuséet, som på knappt ett år blivit en publiksuccé. Berättelsen om Eskilstuna utgår från att historien är allas, både flickors/kvinnors och pojkars/mäns. En referensgrupp med lika många flickor som pojkar fick påverka innehållet i utställningen utifrån tanken att alla ska få samma möjlighet och frihet att upptäcka Eskilstunas historia och känna att de är en del av den. Barnens val har påverkat formgivningen och marknadsföringen av utställningen. Jämställdhetsperspektivet har påverkat valet av bilder och lekmiljöer i utställningen. Utklädningskläderna utmanar fördomar om att kläders färg och form är knutet till bärarens kön. Det genusmedvetna sättet att arbeta med att bygga utställningar har uppmärksammats nationellt och internationellt. Nu är det dags att uppmärksamma det lokalt!

Jämställdhetspriset och hedersomnämmandet delades ut av jämställdhetsberedningens ordförande inför 250 deltagare vid konferensen Bemötandedagarna på Mälardalens högskola i Eskilstuna den 13 oktober 2015. Konferensen är sedan 2010 en årligen återkommande kompetensutvecklingsdag för personal inom Eskilstuna kommun, Västerås stad, Mälardalens högskola och från och med i år även landstingen i Södermanland och Västmanland. Jämställdhetspriset och hedersomnämmandet har delats ut på Bemötandedagarna sedan 2011.

Remisser

Jämställdhetsberedningen har aktivt deltagit i arbetet med att förbereda kommunens yttrande över den statliga jämställdhetsutredningens betänkande ”Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken” (SOU 2015:86). Beredningen har också svarat på en enkät från EU avseende innehållet i kommissionens nya jämställdhetsstrategi.

Målet för 2015 var att svara på minst två remisser från kommunstyrelsen, eftersom de allra flesta ärenden/remisser bör belysas ur jämställdhetsperspektiv. Det har inte uppnåtts. Jämställdhetsberedningen har inte fått någon remiss från kommunstyrelsen under 2015. Beredningen har tagit upp frågan med kommunalråden och hoppas att det sker en förändring till nästa år.

Arbetet med Hållbar Jämställdhet (HÅJ) och modellkommunprojektet

Jämställdhetsberedningen har fått regelbunden information om utvecklingsarbetet i kommunkoncernen av de sakkunniga tjänstemännen, samt ställt frågor om arbetet med hållbar jämställdhet vid de dialogmöten som genomförts under året.

Eskilstuna kommun har i en avsiktsförklaring med SKL i februari 2014 förbundit sig att fortsätta arbetet med hållbar jämställdhet (HÅJ) med egna medel åtminstone till och med 2017. Jämställdhetsberedningen ordförande Lisa Friberg (S) är adjungerad i styrgrupp HÅJ och ytterligare en ledamot, Maria Chergui (V), är ledamot under denna mandatperiod. I övrigt ingår kommunstyrelsens ordförande och ytterligare ett kommunalråd i styrgruppen för arbetet med HÅJ i Eskilstuna.

Under våren 2015 valdes Eskilstuna kommun ut att som en av sju kommuner ingå i Modellkommunprojektet som genomförs av Sveriges kommuner och landsting (SKL) med ekonomiskt stöd från regeringen. Modellkommuner för hållbar jämställdhet är ett fyraårigt projekt som syftar till att utveckla och sprida jämställdhetsintegrering av kommunal verksamhet. Syftet är att fler kommuner ska kunna ge sina invånare likvärdig service oavsett kön och är en fortsättning av program Hållbar Jämställdhet (HÅJ) som pågick 2009-2013.

Modellkommunprojektet inleds med en ettårig pilot, där sju kommuner som kommit långt i sitt jämställdhetsarbete träffas för att utveckla arbetsformer och kunnande, genom systematiska jämförelser, så kallad benchmarking. Efter piloten kommer de sju kommunerna att utgöra noder i nya grupper av kommuner som vill utveckla sitt jämställdhetsarbete genom att benchmarka sig mot varandra. Övriga kommuner som ingår i pilotprojektet är Jönköping, Kalmar, Malmö, Piteå, Umeå och Örebro. I projektet representeras Eskilstuna kommun av jämställdhetsberedningens ordförande tillika adjungerad i styrgrupp HÅJ Lisa Friberg (S), utvecklingsdirektör Tryggve Lundh och kommunstrateg Cecilia Boström.

Ny instruktion för jämställdhetsberedningen

Med anledning av bytet av namn från jämställdhetsutskottet till jämställdhetsberedningen från och med 1 januari 2015 aktualiserades frågan om att revidera reglementet för beredningen. Bytet av namn gjordes utifrån logiken att jämställdhetsutskottet formellt är en beredning och inte ett utskott. Eftersom endast nämnder har reglementen, ändrades dessa till att bli instruktioner för beredningen. De nya instruktionerna antogs av kommunstyrelsen i november och gäller från och med 1 december 2015.

Information, kompetensutveckling, kunskapsutbyten och besök

Jämställdhetsberedningen har under 2015 fortsatt att kompetensutveckla sig och sprida kunskap om jämställdhetsarbete, internt inom Eskilstuna kommunkoncern och externt till andra kommuner och organisationer. Beredningen har också systematiserat ledamöternas tips till varandra på intressanta böcker, filmer, artiklar, rapporter med mera genom att ha en särskild punkt på dagordningen för detta vid varje möte. Tipsen finns att ta del av i minnesanteckningarna som finns på eskilstuna.se/jamstalld

Beredningen ställer frågor om jämställdhetsarbetet och jämställdhetsperspektivet till olika delar av kommunens verksamhet, bland annat genom att kalla representanter för olika verksamheter till sina möten. Allt i syfte att driva på och utveckla Eskilstuna kommuns jämställdhetsarbete. Under 2015 har följande personer kallats in till jämställdhetsberedningen:

- *Ekonomidirektör Tommy Malm*, för att berätta om arbetet med strategisk inriktning 2016-2019 (5 mars). Besöket resulterade i att jämställdhetsberedningen ställde samman förslag på nya indikatorer och hur ett jämställdhetsperspektiv skulle kunna införlivas i den nya strategiska inriktningen. Förslagen sändes till ekonomidirektören i april 2015.

- *Upphandlingschef Mirja Saarväli*, för att berätta om arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i kommunens upphandlingar.
- *Arenor och föreningsstöd* (5 november). Linn Axelsson, biträdande avdelningschef och Jan Södergren, vaktmästare ersatte avdelningschef Mattias Albers. De berättade om hur Eskilstuna kommun arbetar med trygghet och jämställdhet i motionsspår och friluftsområden.
- *V.I.P.-programmet på vård- och omsorgsförvaltningen* (17 december). Projektledare Åsa Johansson, Anna Fridell, utvecklare, och Melinda Andersson, brukare inom omsorgen berättade om arbetet med det våldspreventiva programmet som Eskilstuna kommun äger rättigheterna till.

Beredningen bjuder också in besökare från externa organisationer till sina möten för att lära mer om jämställdhet och föra dialog om samverkan. Under 2015 besökte *Kvinnojouren MOA*, ordförande Gunilla Lange och informations- och barnansvarig Catharina Andersson beredningens möte den 18 augusti.

Jämställdhetsberedningen har förlagt vissa av sina möten ute i verksamheter för att på så sätt få en inblick i det praktiska jämställdhetsintegreringsarbetet i kommunen. Under 2015 besöktes följande verksamheter:

- *Rinmangymnasiet* (7 maj).
- *Gökvingegränds förskola* i Torshälla (11 juni).
- *Bonsai ungdomscafé* i Torshälla (11 juni).
- *Ung Fritid*, Ungdomens hus (17 december).

Jämställdhetsberedningens ordförande och vice ordförande har under hösten träffat *den politiska ledningen för namnberedningen för gator* i kommunen för att resonera kring jämställdhetsperspektivet i namnsättningen.

Jämställdhetsberedningen har med stort intresse och engagemang följt arbetet med att implementera handlingsplanen "Eskilstuna – en FriStad för kvinnor" i kommunkoncernen under 2015. Beredningens synpunkter och förslag avseende kommunens arbete mot mäns våld mot kvinnor finns att ta del av i rapporten till kommunstyrelsen om beredningens arbete med årets tre temaområden.

Studiebesök från andra kommuner och länder

Kommunens arbete med Hållbar Jämställdhet (HÅJ) och beredningens arbete intresserar många andra kommuner, samt svenska och internationella organisationer. Eskilstuna kommun har under ett flertal år därför tagit emot många studiebesök. Under 2015 har en delegation från Akureyri (Island) besökt Eskilstuna och fått lära sig mer om hållbart jämställdhetsarbete och beredningens arbete.

2014 års jämställdhetspristagare och hedersomnämnan

Jämställdhetsberedningen har som målsättning att varje år genomföra en aktivitet tillsammans med föregående års jämställdhetspristagare och mottagare av kommunens hedersomnämnan.

I samband med att Eskilstuna kommun tillsammans med kvinnojouren MOA uppmärksammade FN:s internationella dag mot mäns våld mot kvinnor den 25 november anordnades en föreläsning med Sörmlandsidrotten, 2014 års jämställdhetspristagare. Lowe Swartz, idrottskonsulent, berättade om vilka konsekvenser det kan föra med sig att idrotten har ett arv där förebilden är den store, starke kämpen som aldrig ger upp, samt gav exempel på Sörmlandsidrottens jämställdhetsarbete. 25 personer deltog i föreläsningen i stadshuset, som föregicks av en ljusmanifestation på Fristadstorget.

Vid sitt möte i december träffade jämställdhetsberedningen 2014 års mottagare av hedersomnämmandet, Ung Fritid, för att få veta mer om deras arbete med jämställdhetsintegrering. Mötet ägde rum på Ungdomens hus.

Utställningen "Hon, han och hen"

Jämställdhetsberedningen besökte vid sitt möte i april jämställdhetsutställningen "Hon, han och hen" som Eskilstuna kommun hyrt av Sveriges kommuner och landsting. Vid besöket fanns möjlighet för allmänheten att under en timme diskutera jämställdhetsfrågor med beredningens ledamöter. Utställningen visades på stadsbiblioteket den 10 april – 31 maj 2015 och var mycket välbesökt och uppskattad.

CEMR-deklarationen

Jämställdhetsberedningen fick vid sitt möte i juni en repetition av CEMR¹-deklarationen (den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå) som Eskilstuna kommunfullmäktige undertecknade 2008. Genomgången var ett led i arbetet med att revidera "På spaning efter jämställdheten".

Böcker, rapporter och statistik

Beredningens ledamöter har fått verksamhetsrapporten om arbetet med Hållbar Jämställdhet i Eskilstuna kommun 2014 och handlingsplanen "Eskilstuna – en FriStad för kvinnor" i original- och kortversion.

Under året har ledamöterna fått Unizons (f d Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR) bok "Vad ska jag göra? 31 brev till kvinnojourerna och tjejjourerna" samt ytterligare en pocketbok för att fördjupa sina kunskaper om jämställdhet: "Alla borde vara feminister" av Chimamanda Ngozi Adichie (Albert Bonniers förlag). Boken skickas under vintern 2015-2016 ut till de över 100 000 elever som detta läsår går årskurs 2 i gymnasieskolan. Projektet är ett samarbete mellan Sveriges kvinnolobby, FN-förbundet, TCO, LO, Teskedsorden, Unizon, Gertrud Åström och Albert Bonniers Förlag. Skolorna förses med lärmaterial och uppmuntras att använda boken som en språngbräda för samtal om feminism och jämställdhet i klassrummet, med utgångspunkt i den personliga erfarenheten.

¹ CEMR = Council of European Municipalities and Regions

Länkar till rapporterna ”Pojkars betyg och priset för utanförskap” och ”Utbildning som ger jobb” (båda från rapportserien Smart ekonomi från SKL), länsstyrelsen Stockholms rapport ”Kvinnofridsamordnare – utredning av en nyckelfunktion” (rapport 2014:13) har distribuerats till ledamöterna.